

INITIATIEFVOORSTEL, ex artikel 32 Reglement van orde

Bijeenkomst	
Onderwerp	Naar een schone en gezonde leefomgeving: afbouw gebruik van pesticiden in Fryslân 2021-2030
Bijlagen	Nota <i>Naar een schone en gezonde leefomgeving: afbouw gebruik van pesticiden in Fryslân 2021-2030</i>
Aanleiding	<p>Er zijn zeer veel stoffen die gebruikt worden en sluipenderwijs in ons milieu terecht komen. Onder meer middelen tegen insecten, ongedierte, schimmels en ter plekke ongewenste planten - zogenaamde pesticiden - worden op grote schaal gebruikt.</p> <p>Ondanks dat veel middelen wettelijk zijn toegestaan, komen van een aantal van deze stoffen na (vele) jaren de ongewenste effecten naar boven. Ze bedreigen de kwaliteit van ons water, de bodem en de lucht en hierin levende organismen. Uit onderzoek is gebleken dat bepaalde pesticiden niet alleen schadelijke gevolgen hebben voor de bestreden insecten, maar ook voor verdere biodiversiteit en sommige vogels.¹ Insecten verdwijnen mede hierdoor in een rap tempo, terwijl ze van enorm belang zijn voor de bestuiving van landbouwgewassen, het ecologisch systeem en het voortbestaan van bijvoorbeeld weidevogels.</p> <p>Er zijn daarnaast steeds vaker vraagtekens bij de negatieve effecten van pesticiden op de gezondheid van mensen. Een belangrijk thema voor de provincie Fryslân, waar gezondheid en een toenemende biodiversiteit en natuurinclusieve landbouw onderdeel uitmaken van het streven naar “Lok op ien”/”Geluk op één”. In het bestuursakkoord 2019-2023 is dan ook onder meer het volgende opgenomen: “We investeren erin om die daling van biodiversiteit te keren. Hier ligt een belangrijke rol voor overheid, consument en landbouw.” En: “Hiervoor is ook van belang dat het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen afneemt. We vervullen hierin een voorbeeldfunctie en ondersteunen anderen om op die manier steeds verder te komen op de weg naar een natuurinclusieve landbouw.”</p> <p>Ook de Rijksoverheid wil graag een omslag: naar kringlooplandbouw in Nederland in 2030, waarbij zo min mogelijk voedsel verspild wordt, zo min mogelijk schadelijke stoffen worden uitgestoten, en reststromen zo veel mogelijk weer worden ingezet.</p> <p>Met dit initiatiefvoorstel willen we verder aan deze ambities bijdragen. We willen een samenhangend beleid vormgeven en actief proberen het gebruik van pesticiden in Fryslân zo ver mogelijk terug te brengen, waar mogelijk naar nul. De basis voor dit initiatief is “begin als provincie bij jezelf en stimuleer het tegengaan van het gebruik van pesticiden”. Daarbij willen we een goed evenwicht in het beleid voor alle gebruikers van deze middelen, dus beleid voor de provincie, overige overheden, particulieren, het bedrijfsleven, (groot)grondbezitters en de land- en tuinbouwsector.</p>

	<p><i>N.B. Omdat we in dit voorstel zowel het gebruik van biociden als dat van gewasbeschermingsmiddelen willen verminderen, gebruiken we als verzamelnaam “<u>pesticiden</u>” of “<u>bestrijdingsmiddelen</u>”, eventueel in combinatie met “chemische” of “giftige”. Bij al deze verschillende begrippen in de tekst wordt bedoeld op giftige stoffen, tenzij uitdrukkelijk anders wordt vermeld.</i></p>
Probleemstelling	<p>Het gebruik van pesticiden door overheden, bedrijven, consumenten en land- en tuinbouw is nog altijd aanzienlijk, terwijl de schadelijke effecten groot zijn. De biodiversiteit holt achteruit, evenals de insectenpopulatie, en de kwaliteit van water en bodem en daarin levende organismen worden aangetast.</p> <p>Zonder actief beleid en aanvullende acties vanuit de provincie wordt niet verwacht dat het gebruik van deze middelen in Fryslân tussen nu en 2030 daalt naar (bijna) nul.</p> <p>De vraag is daarom op welke manier we kunnen bewerkstelligen dat het gebruik van pesticiden in Fryslân in 2030 tot het absolute minimum is afgebouwd.</p>
Doelstelling	<p>Hoofddoelstelling:</p> <p>Het volledig afbouwen van het gebruik van pesticiden (zowel biociden als gewasbeschermingsmiddelen) in Fryslân, waarbij:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vanaf uiterlijk 2022 geen pesticiden meer gebruikt worden door de provincie zelf en op provinciale (pacht)gronden in Fryslân; 2. vanaf uiterlijk 2025 de overige Friese overheden en bedrijven die in opdracht van de provincie werken geen pesticiden meer gebruiken; 3. uiterlijk in 2030 het gebruik van deze middelen door overige partijen in Fryslân volledig is afgebouwd. <p>Uitzonderingen zijn alleen mogelijk indien alternatieven aantoonbaar onvoldoende effectief zijn.</p> <p>Overige doelstellingen</p> <p>Naast de hoofddoelstellingen is een aantal overige doelstellingen geformuleerd die richting geven aan de manier van aanpak. In het algemeen willen we een trapsgewijze opbouw in de aanpak hanteren, van richten op eigen handelen van de provincie naar richten op het handelen van derden. Daarbij houden we zoveel mogelijk de volgende opbouw aan:</p>

	Overige doelstellingen	Toelichting
	1 De provincie gebruikt zelf geen pesticiden.	Deze doelstelling is reeds behaald door de provincie. Wij streven naar een gifvrije maatschappij en een afbouw van het gebruik van pesticiden en handelen daar zelf als provincie ook naar.
	2 De provincie schrijft gebruikers van provinciale grond voor om geen pesticiden te gebruiken.	Realisatie via bijvoorbeeld regelgeving voor pachtgronden (bij nieuwe contracten en contractverlenging).
	3 De provincie stimuleert contractpartners om geen pesticiden te gebruiken.	Dit kan bijvoorbeeld door dit als EMVI (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) criterium op te nemen bij aanbestedingen en opdrachtverleningen. Organisaties en bedrijven die (biologische) methoden gebruiken waarbij geen giftige stoffen worden gebruikt krijgen dan een fictieve korting op de inschrijfsom bij de inschrijving op een opdracht.
	4 De provincie stimuleert andere overheden in Fryslân om geen pesticiden te gebruiken.	De provincie zoekt samenwerking met andere overheden voor de afbouw van het gebruik van pesticiden.
	5 De provincie stimuleert particulieren in Fryslân om geen pesticiden te gebruiken.	De provincie richt zich actief op het vergroten van het bewustzijn en de kennis van particulieren over de gevolgen van het gebruik van pesticiden en over gifvrije alternatieven voor deze middelen.
	6 De provincie stimuleert organisaties, bedrijven en (groot)grondbezitters in Fryslân om geen pesticiden te gebruiken.	De provincie richt zich actief op het vergroten van het bewustzijn en de kennis van organisaties, bedrijven en (groot)grondbezitters (bijvoorbeeld kerken en verenigingen) in Fryslân over de gevolgen van het

		gebruik van pesticiden en over gifvrije alternatieven voor deze middelen.
7	De provincie stimuleert land- en tuinbouw in Fryslân om geen pesticiden te gebruiken.	De provincie stimuleert de omslag naar biologisch boeren en telen. Ook zoekt de provincie samen met de land- en tuinbouw in Fryslân naar verdienmodellen zonder het gebruik van pesticiden, die boeren en tuinders een alternatief kunnen bieden. Verder onderzoekt de provincie wat ervoor nodig is om naar zo'n alternatief over te stappen.
8	De provincie vraagt het Rijk om meer te sturen op het ontwikkelen van alternatieven.	Als het Rijk de ontwikkelingen van gifvrije alternatieven en verdienmodellen (financieel) steunt, aanjaagt en faciliteert, vergroot dat de mogelijkheden voor een overstap naar gifvrije alternatieven.

Aan de bovenstaande doelen koppelen we de volgende prestatie-indicatoren:

	Onderwerp	Prestatie-indicator
1	Gebruik pesticiden door provincie op eigen grond.	Het percentage pesticiden dat de provincie zelf gebruikt is uiterlijk vanaf 2022 0%.
2	Gebruik pesticiden door gebruikers van provinciale grond.	<ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijk in 2022 geldt in de regels voor (nieuwe contracten en verlengingen voor) pachtgronden een nullijn voor het gebruik van pesticiden. • Het percentage pesticiden dat gebruikers van provinciale grond gebruiken is uiterlijk vanaf 2022 0%.
3	Gebruik pesticiden door contractpartners.	<ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijk in 2024 zijn in voorwaarden voor aanbestedingen EMVI (Economische Meest Voordelige Inschrijving) criteria opgenomen

			<p>en geldt in voorwaarden voor contractpartners een nullijn voor het gebruik van pesticiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het percentage pesticiden dat contractpartners gebruiken voor provinciale werken is uiterlijk vanaf 2025 0%.
	4	Gebruik pesticiden door andere overheden.	Het percentage pesticiden dat andere overheden in Fryslân gebruiken is uiterlijk vanaf 2025 0%.
	5	Gebruik giftige bestrijdingsmiddelen door particulieren in Fryslân.	<ul style="list-style-type: none"> • Er is uiterlijk in 2022 een bestrijdingsmiddelentafel opgericht (inclusief lokale overheden, Wetterskip, het bedrijfsleven, inwoners, de land- en tuinbouwsector, terreinbeherende organisaties en grootgrondbezitters, natuurorganisaties, onafhankelijke deskundigen/wetenschappers en overige stakeholders). • Er loopt uiterlijk in 2023 een voorlichtingscampagne aangaande de gevolgen van het gebruik van pesticiden. • Het percentage pesticiden dat particulieren in Fryslân toepassen is in 2025 met minstens 25% gedaald ten opzichte van 2022. • Het percentage pesticiden dat particulieren in Fryslân toepassen is uiterlijk 2030 gedaald naar 0%.
	6	Gebruik pesticiden door organisaties en bedrijven en op grond van (overige) grondbezitters in Fryslân.	<ul style="list-style-type: none"> • Er is uiterlijk in 2022 een bestrijdingsmiddelentafel opgericht (inclusief lokale overheden, Wetterskip, het bedrijfsleven, inwoners, de land- en tuinbouwsector, terreinbeherende organisaties en grootgrondbezitters (bijvoorbeeld PKN), natuurorganisaties, onafhankelijke deskundigen/wetenschappers en overige stakeholders). • Er loopt uiterlijk in 2023 een voorlichtingscampagne

			<p>aangaande de gevolgen van het gebruik van pesticiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het percentage pesticiden dat organisaties en bedrijven in Fryslân toepassen is in 2025 met minstens 25% gedaald ten opzichte van 2022. • Het percentage pesticiden dat organisaties en bedrijven in Fryslân toepassen is uiterlijk 2030 gedaald naar 0%.
	7	Gebruik pesticiden door land- en tuinbouw in Fryslân.	<ul style="list-style-type: none"> • Er is uiterlijk in 2022 een bestrijdingsmiddelentafel opgericht (inclusief lokale overheden, Wetterskip, het bedrijfsleven, inwoners, de land- en tuinbouwsector, terreinbeherende organisaties en grootgrondbezitters, natuurorganisaties, onafhankelijke deskundigen/wetenschappers en overige stakeholders). • Het percentage pesticiden dat land- en tuinbouw in Fryslân toepassen is in 2025 met minstens 25% gedaald ten opzichte van 2022. • Het percentage pesticiden dat de land- en tuinbouw in Fryslân toepast is uiterlijk vanaf 2030 gedaald naar 0%.
	8	Het Rijk vragen om meer te sturen op het ontwikkelen van alternatieven.	Het Rijk neemt maatregelen om het ontwikkelen van alternatieven en verdienmodellen aan te jagen.
Probleem-analyse en probleem-oplossing	<p>Tot nog toe blijkt dat bestaand beleid in Nederland en Europa onvoldoende zorgt voor een vermindering van het gebruik van pesticiden. Het Planbureau voor de Leefomgeving geeft daarom aan dat er nieuw beleid nodig is, dat nieuwe methoden gestimuleerd moeten worden en dat voorlichting, het vergroten van kennis en financiële prikkels belangrijk zijnⁱⁱ. Omdat er veel vraagtekens zijn bij de cumulatieve gevolgen van het gebruik van pesticiden en er aanwijzingen zijn voor schadelijke gevolgen van deze middelen voor insecten, biodiversiteit, gezondheid en de kwaliteit van water, bodem en lucht, willen we het gebruik van deze middelen in Fryslân voor 2030 tot het absolute minimum afbouwen.</p>		

Daarbij vinden we het belangrijk samenwerking te zoeken met lokale overheden, Wetterskip, het bedrijfsleven, (groot)grondbezitters (bijvoorbeeld kerken en verenigingen), particulieren, de land- en tuinbouwsector, natuurorganisaties en overige stakeholders en sluiten aan bij bestaande initiatieven.

Er zijn verschillende redenen voor het gebruik van pesticiden, zoals gebruiksgemak en gebrek aan informatie over de gevolgen en alternatieven. Daarom is het belangrijk voorlichting over deze gevolgen en alternatieven te geven aan particulieren, het bedrijfsleven, (groot)grondbezitters en de land- en tuinbouwsector. Ook een onzekere oogst en financiële redenen (de middelen zijn relatief goedkoop en weinig arbeidsintensief) kunnen aanleiding zijn voor de keuze voor pesticiden. Het is van belang hulp te bieden bij het zoeken naar haalbare en betaalbare alternatieven om zo de stap naar het gebruiken van alternatieven te stimuleren. Ook een stimulans via een subsidieregeling of lening kan hieraan bijdragen. We willen daarvoor kijken of er nationaal geldstromen aangesproken kunnen worden.

Om met deze oplossingen aan de slag te gaan, is inzet van tijd en middelen nodig. Door zoveel mogelijk aan te sluiten bij regionale gebiedsprocessen en bestaande initiatieven kan geprofiteerd worden van de bestaande samenwerkingen en kan de inzet van ambtelijke ondersteuning beperkt worden.

Ook is een integrale aanpak nodig en kan zoveel mogelijk aangesloten worden bij overkoepelend bestaand beleid en middelen daarvoor, zoals biodiversiteitsherstel, (natuurinclusieve) landbouw, Kader Richtlijn Water (KRW), bodembeleid, veenweide en regiodeals.

Mogelijke scenario's

Scenario A, generiek scenario: de provincie geeft het goede voorbeeld, zoekt samenwerking met lokale overheden, particulieren, het bedrijfsleven, (groot)grondbezitters en de land- en tuinbouwsector, en pakt een faciliterende en actief stimulerende rol door in te zetten op de volgende sporen:

	spoor	Toelichting
1	De provincie gebruikt geen pesticiden op eigen grond:	Dit doel is reeds behaald.
2	De provincie past het pachtbeleid zo aan dat gebruikers van provinciale grond en in grondwaterbeschermingsgebied uiterlijk vanaf 2022 geen pesticiden gebruiken:	<ul style="list-style-type: none"> Uiterlijk vanaf 2022 stelt de provincie - voor nieuwe contracten en bij verlenging van contracten - een pachtbeleid vast waarbij (richting het model van het pachtbeleid in provincie Limburg) actief gestuurd wordt op biodiversiteitsherstel en maximaal maatschappelijk rendement, waar geen plaats is voor pesticiden.

			<p>(Op dit moment geldt nog een uitzondering voor pleksgewijze bestrijding van probleemkruiden.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijk in 2022 wordt in de Provinciale Omgevingsverordening opgenomen dat in grondwaterbeschermingsgebieden het gebruik van pesticiden wordt uitgesloten.
		<u>3</u>	<p>De provincie stimuleert contractpartners om geen pesticiden te gebruiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijk vanaf 2022 worden bij aanbestedingen en opdrachtverleningen stimulerende EMVI (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) criteria opgenomen om het gebruik van bestrijdingsmiddelen vergaand te ontmoedigen. • Er vindt controle plaats op naleving van deze stimulerende EMVI criteria. • Uiterlijk in 2022 wordt in alle toepasselijke provinciale subsidieverlening (bijvoorbeeld voor agrarisch natuurbeheer) als voorwaarde opgenomen dat geen pesticiden worden gebruikt.
		<u>4</u>	<p>De provincie zoekt samenwerking met andere overheden in Fryslân en Wetterskip om het gebruik van pesticiden volledig af te bouwen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt ingezet op het opstellen van een provinciaal convenant met afspraken tussen de provincie en lokale overheden en Wetterskip voor het stimuleren en faciliteren van het afbouwen van het gebruik van pesticiden. • Er wordt overlegd met lokale overheden over de mogelijkheden om spuitvrije zones te stimuleren en faciliteren. • Er wordt een bestrijdingsmiddelentafel opgericht of aangesloten bij een bestaand overleg

			<p>waarin lokale overheden, Wetterskip, het bedrijfsleven, inwoners, de land- en tuinbouwsector, terreinbeherende organisaties en (groot)grondbezitters, natuurorganisaties, onafhankelijke deskundigen/wetenschappers en overige stakeholders met elkaar in overleg afspraken maken over de afbouw van het gebruik van pesticiden.</p>
		<p><u>5</u> Voorlichting geven aan particulieren in Fryslân en stimuleren van alternatieven:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De provincie stimuleert onderwijskundige instellingen om voorlichting te geven over de risico's op schadelijke effecten van het gebruik van pesticiden. • De provincie stimuleert verkooppunten van pesticiden om kopers voorlichting te geven over de risico's op schadelijke effecten van het gebruik daarvan. • De provincie stimuleert uitgiftepunten van medicijnen om medicijngebruikers voorlichting te geven over de plicht om medicijnresten in te leveren bij de apotheek of arts of als klein chemisch afval. • De provincie geeft (bijvoorbeeld via een campagne) voorlichting aan particulieren over de risico's op schadelijke effecten van het gebruik van pesticiden. • Er wordt een bestrijdingsmiddelentafel opgericht of aangesloten bij een bestaand overleg waarin lokale overheden, Wetterskip, het bedrijfsleven, inwoners, de land- en tuinbouwsector, terreinbeherende organisaties en

			grootgrondbezitters, natuurorganisaties, onafhankelijke deskundigen/wetenschappers en overige stakeholders met elkaar in overleg afspraken maken over de afbouw van het gebruik van pesticiden.
		<u>6</u> Voorlichting geven aan, samenwerking zoeken met organisaties, bedrijven en (groot)grondbezitters in Fryslân en stimuleren van alternatieven:	<ul style="list-style-type: none"> • De provincie stimuleert onderwijskundige instellingen om voorlichting te geven over de risico's op schadelijke effecten van het gebruik van pesticiden. • De provincie stimuleert verkooppunten van pesticiden om kopers voorlichting te geven over de risico's op schadelijke effecten van het gebruik daarvan. • De provincie geeft (bijvoorbeeld via een campagne) voorlichting aan organisaties, bedrijven en (groot)grondbezitters (bijvoorbeeld kerken en verenigingen) over de risico's op schadelijke effecten van het gebruik van pesticiden. • De provincie zoekt samenwerking met het bedrijfsleven en (groot)grondbezitters (zoals verenigingen en kerken) voor een schoon en gifvrij Fryslân. • De provincie zoekt samenwerking met Innovatiepact Fryslân op het gebied van hun ambitie voor een schoon en gifvrij Fryslân. • Er wordt een bestrijdingsmiddelentafel opgericht of aangesloten bij een bestaand overleg waarin lokale overheden, Wetterskip, het bedrijfsleven, inwoners, de land- en tuinbouwsector,

			<p>terreinbeherende organisaties en grootgrondbezitters (bijvoorbeeld PKN), natuurorganisaties, onafhankelijke deskundigen/wetenschappers en overige stakeholders met elkaar in overleg afspraken maken over de afbouw van het gebruik van pesticiden.</p>
		<p><u>Z</u> Samenwerking zoeken met landbouw, tuinbouw, het overige bedrijfsleven en aannemers in Fryslân, en stimuleren van alternatieven:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een bestrijdingsmiddelentafel opgericht of aangesloten bij een bestaand overleg waarin lokale overheden, Wetterskip, het bedrijfsleven, inwoners, de land- en tuinbouwsector, terreinbeherende organisaties en grootgrondbezitters, natuurorganisaties, onafhankelijke deskundigen/wetenschappers en overige stakeholders met elkaar in overleg afspraken maken over de afbouw van het gebruik van pesticiden. • De provincie stimuleert onderwijskundige instellingen op het gebied van land- en tuinbouw om voorlichting te geven over de risico's op schadelijke effecten van het gebruik van pesticiden. • De provincie treedt in overleg met toeleveranciers van de landbouw (van bijvoorbeeld totaalpakketten, inclusief diervoer, kunstmest en veredelingsmateriaal) over de mogelijkheden het gebruik van pesticiden af te bouwen. • Uiterlijk in 2022 wordt een subsidieregeling opgesteld voor kennisontwikkeling

				<p>over gifvrije alternatieven pesticiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijk in 2022 komt er een regeling voor achtergestelde leningen en/of subsidie voor (landbouw)bedrijven die een omslag maken naar gifvrije middelen. • De provincie biedt hulp bij het zoeken naar manieren voor afbouw en het vinden van alternatieven en zet actief in op het vergroten van kennis daarover. Denk bijvoorbeeld aan: <ul style="list-style-type: none"> ○ Precisielandbouw en gesloten teeltsystemen. ○ Preventie van ziekten en plagen, door bijvoorbeeld te kiezen voor verschillende en lokale gewassen en/of van nature meer weerbare gewassen, een goed bodemleven en meer biodiversiteit; ○ Het telen van vanggewas na bijvoorbeeld mais, om het bodemleven te verbeteren. Dit vanggewas kan na de groei mogelijk eerst gefreesd en daarna ondergewerkt worden, in plaats van het eerst dood spuiten. Ook klepelen kan een goede voorbewerking zijn. ○ Het zoveel mogelijk tegengaan van het spoelen van gewasbescherming in bodem en water, door niet te spuiten als er regen op komst is of op een natte bodem. ○ Inzet van natuurlijke vijanden van schimmels, bacteriën
--	--	--	--	--

			<p>en plaaginsecten, zoals sluipwespen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Wilde, ter plekke ongewenste, vegetatie verwijderen met robotica en infrarood. • Er wordt gekeken naar de mogelijkheden van het oprichten van een living lab naar het voorbeeld van Dairy Valley, waarin verschillende partijen en initiatieven bij elkaar gebracht worden, innovatie en ontwikkeling rond duurzame alternatieven gestimuleerd worden en bedrijven en onderwijsinstellingen elkaar kunnen versterken. • De provincie zoekt samen met de land- en tuinbouw naar en/of sluit aan bij bestaande initiatieven voor goede verdienmodellen zonder het gebruik van gewasbeschermingsmiddel en en stimuleert de inzet hiervan. Ook jaagt de provincie experimenten aan met verdienmodellen voor alternatieven, zoals: <ul style="list-style-type: none"> ○ Producten rechtstreeks bij de boer kopen voor een betere prijs. ○ Afspraken met supermarkten voor een betere prijs; ○ Het onderzoeken van de haalbaarheid en effectiviteit van een speciaal keurmerk voor gifvrij geproduceerd voedsel. ○ Participatie van burgers in een boerderij (bijv. voor 1000 euro) om de omslag naar natuurinclusief en insectvriendelijk mogelijk te maken.
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ○ Via een bouwplan voor het hele jaarⁱⁱⁱ bestrijding inzetten met een combinatie van mechanische methoden (bijv. stomen, thermisch afbranden van jonge onkruiden voor- en na opkomst, vlak ploegen, inzet van ganzenvoetschoffels, volvelds schoffelen in een vals zaaibed, wiedeggen met een Treffler-eg) en overige niet-chemische methoden (bijv. de inzet van natuurlijke vijanden zoals sluipwespen, roofmijten, een speciaal gekweekte schimmel).
	<u>g</u>	Het Rijk vragen om meer te sturen op het ontwikkelen van alternatieven:	<ul style="list-style-type: none"> • De provincie dringt bij het Rijk aan maatregelen te nemen om het ontwikkelen van alternatieven aan te jagen. • De provincie vraagt het Rijk om meer capaciteit bij de NVWA voor controles.

Scenario B, gebiedsgericht scenario: de provincie volgt de sporen van scenario A, maar sluit waar mogelijk aan bij een gebiedsgerichte aanpak:

In dit scenario worden de sporen van het hiervoor omschreven scenario A aangehouden, maar worden spoor 4 en 7 uitgewerkt door afbouw van het gebruik van pesticiden waar mogelijk onderdeel te maken van een gebiedsgerichte aanpak.

De provincie is op veel dossiers, waaronder biodiversiteit, natuur, weidevogels, veenweidegebied, et cetera, bezig met een gebiedsgerichte aanpak. Daarin vindt veel overleg en samenwerking plaats met onder meer lokale overheden, de landbouw en organisaties. Door hier zoveel mogelijk bij aan te sluiten en koppelkansen te vinden, kan gebruikgemaakt worden van eerder gemaakte gezamenlijke stappen naar samenwerking en kan de ambtelijke inzet beperkt worden.

Voorkeurs-oplossing	<p>Scenario B, het gebiedsgerichte scenario. De kans dat de doelstelling gehaald wordt is bij scenario A en B vergelijkbaar. Omdat bij scenario B gebruik wordt gemaakt van lopende gebiedsprocessen en koppelkansen, waardoor een minder grote inzet nodig is van tijd en middelen, is scenario B het voorkeursalternatief.</p> <p>De insteek bij dit scenario is gericht op “zelf doen wat kan, stimuleren en faciliteren waar nodig, samenwerken en hulp bieden waar mogelijk, en aansluiten bij wat er is”.</p>
Risico's	<p>In met name de land- en tuinbouw is er het risico dat de afbouw van de nu veelgebruikte pesticiden voor negatieve bedrijfseconomische gevolgen zorgt, bijvoorbeeld door een aangetaste oogst. Verder is er risico op weerstand vanuit de landbouw, het bedrijfsleven, particulieren en lokale overheden vanwege weinig vertrouwen in, beschikbaarheid van of kennis over alternatieve mogelijkheden.</p> <p>Het is daarom belangrijk bij het zoeken en vinden van oplossingen in een vroeg stadium te overleggen met de land- en tuinbouw, lokale overheden, (inclusief Wetterskip), het bedrijfsleven, natuurorganisaties en andere stakeholders en nadrukkelijk samenwerking te zoeken. Daarnaast is het belangrijk te zorgen voor goede, werkende alternatieven, positieve impulsen en het vergroten van kennis over alternatieven. Er moet perspectief geboden worden.</p>
Uitvoering	<p>Na vaststelling door Provinciale Staten stellen Gedeputeerde Staten een uitvoeringsplan op waarbij de doelstellingen, het voorkeursscenario en het tijdspad uit dit initiatiefvoorstel en de bijbehorende nota centraal staan. Het uitvoeringsplan wordt uiterlijk in maart 2022 ter kennisgeving voorgelegd aan Provinciale Staten.</p>
Monitoring/Evaluatie	<p>Bij aanvang van de uitvoering van het beleid wordt de stand van zaken wat betreft het gebruik van pesticiden in Fryslân onderzocht en vastgesteld.</p> <p>Provinciale Staten wordt via de P&C-cyclus geïnformeerd over de voortgang van het voorgestelde beleid. Daarnaast ontvangt Provinciale Staten in 2025 een tussenevaluatierapport en in 2030 een eindrapport over de realisatie van de doelstellingen aan de hand van de prestatie-indicatoren.</p>
Budget/dekking	<p>Voor dit voorstel zijn financiële middelen en ambtelijke ondersteuning nodig. Voor samenwerking met lokale overheden en Wetterskip, bedrijven en land- en tuinbouw wordt zoveel mogelijk aangesloten bij al bestaande samenwerkingen in gebiedsgerichte processen en overkoepelend beleid. Verder moet de financiële dekking voor het initiatiefvoorstel waar mogelijk gezocht worden in bestaande middelen voor overkoepelende beleidsthema's zoals Landbouw, Natuurinclusieve Landbouw, Kader Richtlijn Water (KRW), Bodembeleid, het Biodiversiteitsherstelprogramma, de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw Noord-Nederland, de Regiodeal Noordoost-Fryslân, de EU Green Deal en de nationale LNV (ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit) “Toekomstvisie gewasbescherming 2030: naar weerbare planten en teeltsystemen”.</p>

	Daarnaast wordt er een raming gemaakt van baten als gevolg van dit initiatiefvoorstel vanwege een verlaging van kosten voor zuivering van bodem en water en beperking van schade door verlies aan insecten en biodiversiteit.
Voorgenomen besluit	<p>Na het lezen van het initiatiefvoorstel “<i>Naar een schone leefomgeving: afbouw gebruik biociden en gewasbeschermingsmiddelen in Fryslân 2021-2030</i>” en de bijbehorende nota;</p> <p>Overwegende dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • de Provincie een belangrijke taak heeft om de gezondheid van haar inwoners, natuur en de kwaliteit van het drinkwater te beschermen; • de biodiversiteit, het aantal insecten en het bodemleven alarmerend achteruitgaan; • er in het bestuursakkoord is aangegeven dat de afname van biodiversiteit in 2025 omgebogen dient te zijn; <p>Voorgenomen besluit</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De nota “<i>Naar een schone en gezonde leefomgeving: afbouw gebruik van pesticiden in Fryslân 2021-2030</i>” vast te stellen; 2. In te stemmen met de doelstellingen in het initiatiefvoorstel “<i>Naar een schone en gezonde leefomgeving: afbouw gebruik van pesticiden in Fryslân 2021-2030</i>”; 3. In te stemmen met voorkeursoplossing B in het initiatiefvoorstel “<i>Naar een schone en gezonde leefomgeving: afbouw gebruik van pesticiden in Fryslân 2021-2030</i>”; 4. Het college van Gedeputeerde Staten opdracht te geven voor een nadere uitwerking van voorkeursoplossing B in een uitvoeringsplan voor afbouw van het gebruik van pesticiden in Fryslân en dit uitvoeringsplan uiterlijk maart 2022 ter kennisgeving voor te leggen aan Provinciale Staten; 5. Het college van Gedeputeerde Staten opdracht te geven voor monitoring van de realisatie van de doelstellingen in het initiatiefvoorstel, waarin de uitgangspunten voor monitoring worden meegenomen zoals voorgesteld in de bijbehorende nota; 6. Het college van Gedeputeerde Staten opdracht te geven voor een tussenevaluatie in 2025 en eindevaluatie in 2030, waarin de uitgangspunten voor evaluatie worden meegenomen zoals voorgesteld in de bijbehorende nota, en de evaluaties voor te leggen aan Provinciale Staten;

Indiener(s)	GrienLinks, Jochem Knol SP, Hanneke Goede D66, Danny van der Weijde PvdD, Menno Brouwer PvdA, Erik de Groot FNP, Wopke Veenstra 50PLUS, Theun Wiersma
--------------------	---

Datum	1 september 2021
--------------	------------------

ⁱ *Persistent negative effects of pesticides on biodiversity and biological control potential on European farmland, Flavia Geiger, Jan Bentsson, Frank Berendse, e.a., 2009 en A neonicotinoid insecticide reduces fueling and delays migration in songbirds, Margaret L. Eng, Bridget J.M. Stuchbury, e.a. 2019*

ⁱⁱ *A. Tiktak et al, Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd, Tussenevaluatie van de nota Gezonde Groei, Duurzame oogst, 2019.*

ⁱⁱⁱ *C. den Herder, Scherp blijven, onkruid bestrijden zonder chemie, in: LandbouwMechanisatie, mei 2015*